

Motion till riksdagen 2008/09: MJ502

av **Tina Ehn m.fl. (mp)**

Åtgärder för biologisk mångfald

Sammanfattning

Bevarad biologisk mångfald är en förutsättning för ekosystemens funktion, som i sin tur är grunden för mänskligt liv och välbefinnande. Sverige ser ut att misslyckas med sitt åtagande att hejda förlusten av biologisk mångfald till 2010. Det kan få svåröverskådliga och irreversibla negativa konsekvenser. Det är angeläget att intensifiera arbetet för att hejda förlusten av biologisk mångfald. Miljömålsrådets rapport Nu är det bråttom!, och särskilt hushållningsstrategin, är en god grund för detta. Strategin och åtgärdsförslagen bör omsättas i politiska beslut snarast. Det behövs större hänsyn till konsekvenser för biologisk mångfald vid samhällsplaneringen, hanteringen av miljögifter, jordbruket, skogsbruket, fisket, skötseln av våra vattendrag och rovdjursförvaltningen. Regeringspolitiken bör också ta större hänsyn till vår påverkan på biologisk mångfald i utlandet.

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med en proposition baserad på Miljömålsrådets rapport.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tydliggöra ansvaret för miljömålen i de statliga bolagens ägardirektiv.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i berörda myndigheters regleringsbrev bör införa krav på återrapportering om miljömålen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör komplettera 15 § kommittéförordningen med krav på en beskrivning av konsekvenserna för miljömålsuppfyllelsen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en ändring av miljöbalken och andra relevanta regelverk för att komplettera med krav på redovisning av konsekvenser för miljömålen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ökad spridning av kunskap om biologisk mångfald och dess betydelse, både i och utanför skolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram och genomföra en utvecklingsplan för att öka hänsynen till miljömålen i samhällsplaneringen, i enlighet med Miljömålsrådets förslag.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag åt verk som arbetar med infrastrukturfrågor att ge hänsyn till biologisk mångfald ökad tyngd i sin verksamhet.²
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra åtgärder för att ge kommunerna ökade möjligheter att ställa krav på hänsyn till biologisk mångfald vid marköverlåtelse.³
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge länsstyrelserna ett tydligare ansvar för att arbeta med ökad hänsyn till biologisk mångfald och andra miljöfrågor vid samhällsplaneringen.³
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge länsstyrelserna i uppdrag att förbättra samrådet med kommunerna i samband med PBL.³
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur miljöbalken och andra berörda regelverk kan kompletteras med krav på att sökanden/anmälaren ska redovisa hur ett planerat projekt eller plan förhåller sig till de nationella miljömålen.

Fel! Okänt namn på

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna för kommunerna att få ersättning för merkostnader orsakade av kemikalier från textilier, enligt principen att ”förorenaren betalar”.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regelverk bör ses över för att stimulera alternativ till trakthyggesbruk samt att existerande kontinuitetsskogar inte bör brukas med trakthyggesbruk efter 2010.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en översyn av FSC.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag till Skogsstyrelsen att precisera kraven på generell natur- och kulturhänsyn vid skogsbruk.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att se över behovet av precisering av miljöbalkens allmänna hänsynsregler för jordbruket.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ha förbättringar för miljön som biologisk mångfald som en överordnad princip vid förhandlingar om förändringar av EU:s jordbrukspolitik.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för bevarad mångfald inom kulturväxter och husdjur.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen av hänsyn till konsekvenserna för biologisk mångfald bör motsätta sig godkännande av nya genmodifierande organismer att släppa ut i ekosystemen.
21. Riksdagen begär att regeringen nationellt och inom EU verkar för en uttrycklig rätt för kommuner och regioner att bli GMO-fria zoner.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att man vid den förestående omfördelningen av pengarna inom landsbygdsprogrammet påtagligt bör öka stödet till åtgärder för att bevara biologisk mångfald i jordbruket.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ha ekosystemansatsen och förbättringar för den biologiska mångfalden i havet som den överordnade principen vid förhandlingar om förändringar av EU:s fiskepolitik.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges linje i de internationella förhandlingarna angående fiskekvoter ska vara i enlighet med den biologiska rådgivningen från Ices.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör införa ett förbud mot utkast i svenskt fiske och verka för ett sådant förbud i hela EU.

Fel! Okänt namn på

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fiskare som använder för biologisk mångfald skonsammare fiskemetoder bör prioriteras vid fördelning av fiskekvoter.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglerna för elcertifikatssystem ändras så att ny utbyggnad av vattenkraft inte ska få certifikatsstöd.¹
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att det tas fram planer för att ta bort vandringshinder för fisk i vattendrag.³
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge rovdjurens roll i ekosystemet ökad vikt i rovdjursförvaltningen.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för att hållbarhetskriterier som beaktar biologisk mångfald tas fram för fossila drivmedel.²
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige behöver en strategi för att minska bidraget från våra konsumtions- och produktionsmönster till förlusten av biologisk mångfald utanför landet.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att hänsyn till konsekvenser för biologisk mångfald får ökad tyngd i biståndet.⁴

¹ Yrkandena 2 och 27 hänvisade till NU.

² Yrkandena 8 och 30 hänvisade till TU.

³ Yrkandena 9–11 och 28 hänvisade till CU.

⁴ Yrkande 32 hänvisat till UU.

Inledning

I en tidigare motion har vi utvecklat vår syn på biologisk mångfald mer generellt, motion 2007/08: MJ414 Biologisk mångfald. Bevarad biologisk mångfald är en förutsättning för ekosystemens funktion, som i sin tur är grunden för mänskligt liv och välbefinnande. FN:s Global Environment Outlook 4 från oktober 2007 slår fast att nedgången i biologisk mångfald och ekosystemtjänster fortsätter att vara ett av de stora hoten mot den framtida utvecklingen. FN skriver att förlusten av biologisk mångfald fortsätter för att nuvarande politiska och ekonomiska system inte lyckats effektivt integrera ekosystemvärden.

Det globala värdet av ekosystemens tjänster har enligt Miljömålsrådet uppskattats till nära nog det dubbla värdet av den globala bruttonationalinkomsten. FN:s Millennium Ecosystem Assessment noterar att negativ påverkan på den biologiska mångfalden och ekosystemen ofta kan kosta samhället mer än den eventuella kortsiktiga nytta som enskilda kan vinna. Konsekvenserna kan yttra sig som högre risk för människors hälsa eller irreversibla förändringar på ekosystem.

I en opinionsundersökning från Eurobarometer ansåg en överväldigande majoritet av EU:s invånare att det är viktigt att bevara den biologiska mångfalden. Men det räcker inte för att övertyga beslutsfattare att vidta tillräckliga åtgärder för att effektivt hejda förlusten.

Den s.k. Sternrapporten om klimatförändringen och kostnaderna för att inte göra något har fått enormt stort genomslag och bidragit till en kraftigt ökad vilja hos politiska beslutsfattare att vidta åtgärder för att minska utsläpp av växthusgaser.

Vid ett möte mellan miljöministrar från G 8-länderna och fem viktiga utvecklingsländer i Tyskland 2007 togs ett initiativ för en studie om den biologiska mångfaldens och ekosystemtjänsternas ekonomi (The Economics of Ecosystems and Biodiversity, TEEB). Den preliminära rapporten, som presenterades i maj 2008, slår fast att ekosystem och biologisk mångfald är av enorm betydelse för samhället och att det blir allvarliga konsekvenser för människors välbefinnande om inte ytterligare åtgärder vidtas för att vända den nuvarande tendensen till utarmning av dessa. Rapporten beskriver att de senaste årens ökade tryck på matproduktion och matpriser illustrerar konsekvensen för samhället av denna förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

I Europeiska miljöbyråns (EEA) årsrapport för 2007 konstateras att förlust av biologisk mångfald är direkt kopplat till utarmningen av ekosystemtjänster som beskrivs av FN:s Millennium Ecosystem Assessment. Hoten mot biologisk mångfald i Europa fortsätter att komma från den bebyggda miljöns utvidgning, utbyggnad av infrastruktur, försurning, övergödning, ökenspridning, överexploatering, intensifiering av jordbruket och igenväxning, utöver klimatförändring.

Alla tillgängliga rapporter slår fast att det blir svårt för Sverige och EU att klara åtagandet att hejda förlusten av biologisk mångfald till 2010. Man kan,

Fel! Okänt namn på

som nuvarande regering, dra ned tempot i skyddsarbetet. Man kan också, som EU-kommissionen, dra slutsatsen att arbetet för att nå målen måste intensifieras. Miljöpartiet delar EU-kommissionens inställning i detta fall.

På ett principiellt plan finns en stor enighet om att brukande av naturen bör ta stora miljöhänsyn och bidra till uppfyllandet av miljömålen. I praktiken prioriteras ofta kortsiktig ekonomisk vinning av både privata och offentliga aktörer. Det gör att det blir svårt att klara vårt åtagande att hejda förlusten av biologisk mångfald till år 2010. Eftersom det är ett mål antaget av EU efter stora ansträngningar från inte minst svensk sida är det angeläget att vi nu åtminstone demonstrerar att vi tar målet på allvar genom att intensifiera ansträngningarna att nå målet. Annars undergrävs Sveriges trovärdighet på miljöplanet inför det svenska ordförandeskapet andra halvåret 2009. Det kan få negativa återverkningar inte bara för EU:s arbete för biologisk mångfald utan också för Sveriges möjligheter att flytta fram positioner i andra miljöfrågor som klimatförändringen.

Klimatförändringen kommer att utsätta den biologiska mångfalden för ökad stress. Vid det informella miljöministermötet i Slovenien i april 2008 förklarade t.ex. en inbjuden expert att klimatförändringarna sätter i gång en dominoeffekt när arternas förmåga att flytta är lägre än takten i klimatförändringen. Samtidigt som klimatförändringen ökar behovet av åtgärder för att skydda biologisk mångfald finns en risk för att åtgärder för att få fram mer energi från jord- och skogsbruket kan ytterligare utarma den biologiska mångfalden.

Miljömålen

Riksdagen har i full enighet satt som mål att lämna över ett samhälle till nästa generation där våra stora miljöproblem är omhändertagna. Miljömålssystemet har skapats som motorn i genomförandet. För att operationalisera systemet har det övergripande målet delats upp i 16 miljökvalitetsmål, som i sin tur brutits ned i ett sjuttiotal del- och etappmål. Målen och delmålen har i sin tur brutits ned i regionala och kommunala mål. Miljömålssystemet utgör därmed en grund för miljöpolitiken i både centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner. Målen kontrolleras årligen och vart fjärde år görs en fördjupad utvärdering. Där föreslås justeringar av mål och etappmål som kan behövas för att nå det övergripande målet samt åtgärder för att nå målen. Miljömålssystemet svarar således för strukturen, långsiktigheten, målstyrningen och den nödvändiga helhetssynen i svensk miljöpolitik.

Flera av de 16 miljökvalitetsmålen som riksdagen har beslutat om har kopplingar till biologisk mångfald. Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv – alla berör den biologiska mångfalden direkt. Den biologiska mångfalden påverkas även av utvecklingen av de andra målen, som Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt med flera.

Miljömålssystemet är centralt för möjligheten att hejda förlusten av biologisk mångfald. Målåtgärderna är samlade i tre sammanhållna strategier, vilket ger möjlighet att utnyttja synergier för att på ett effektivt sätt klara miljömålen. I mars 2008 presenterade Miljömålsrådet sin fördjupade utvärdering Nu är det bråttom!. I ett omfattande arbete har rådet bantat ned och prioriterat bland ett tusental åtgärdsförslag och med god systematik lagt fram det som Naturskyddsföreningen beskrivit som "ett fullt hanterbart och rimligt underlag för en miljöpolitisk proposition". Regeringen har dock valt att tillsätta ytterligare en utredning om miljömålen. Mycket talar för att regeringen kommer att invänta den nya utredningen innan den presenterar en miljömålsproposition för riksdagen, en hantering som kommer att leda till en onödig tempoförlust i det breda miljöarbetet och riskerar att förskjuta hela cykeln med miljömålsarbetet på ett synnerligen olyckligt sätt. Detta skulle allvarligt försvåra arbetet med att hejda förlusten av den biologiska mångfalden.

Hushållningsstrategin

Miljömålsrådet betonar att nyttjandet av mark, vatten och naturresurser måste ske med hänsyn till ekosystemen och anpassas till landskapets natur- och kulturmiljövärden. Annars kan inte miljömålen nås, och då riskeras även de ekosystemtjänster som vårt samhälle är beroende av. I Nu är det bråttom! samlas förslag till åtgärder för att direkt stärka och bevara biologisk mångfald inom framför allt Strategin för hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö. Rådet påpekar också att olika naturtyper, med sina resurser och värden, inte kan ses som isolerade företeelser utan utgör delar i den mosaik som är landskapet, inklusive den bebyggda miljön. Det krävs en helhetssyn, målen hänger ihop.

Strategin bygger i huvudsak på tre inriktningar: planering, hänsyn och skydd. Därutöver behövs även restaurering och återskapande av miljöer och naturvärden för att säkra naturens funktioner och anpassningsförmåga.

Rådet framhåller att det finns dynamiska samband mellan dessa inriktningar. Med ökad hänsyn och mer långsiktig planering minskar behovet av skydd och på sikt även särskilda insatser för restaurering och återskapande.

Rådet påpekar att det behövs en stärkt miljöanpassning av all berörd verksamhet, återhållsammare och effektivare resursanvändning samt substitution av ändliga resurser mot förnybara resurser. För att nå dit måste man enligt rådet höja blicken och angripa frågorna i ett miljömålsövergripande perspektiv, såsom produktions- och konsumtionsmönster. Det är en stor utmaning att styra nyttjande, produktion och konsumtion med metoder som kan vinna bred acceptans. Åtgärder bör vara både kostnadseffektiva och måleffektiva.

Också inom statens egen verksamhet behövs större genomslag för hänsyn till miljömålen.

Inom strategin lägger Miljömålsrådet fram en rad förslag till åtgärder rörande miljöanpassad fysisk *planering*, samhällsbyggande och regional utveckling. Rådet betonar att den regionala planeringen måste stärkas och ut-

Fel! Okänt namn på

vecklas för att hushållningsperspektivet tydligare ska genomsyra samhällsbyggandet. Samspelet mellan fysisk planering och andra processer som arbetet för att minska sårbarhet vid klimatförändringar, utglesningen av stadsbyggelsen, landsbygdsutvecklingen, regionförstoring och infrastrukturutbyggnad måste bli bättre.

Merparten av den biologiska mångfalden finns i eller påverkas av "vardagsmiljön", dvs. miljön utanför de formellt skyddade områdena. Rådet lägger fram förslag på *hänsynsåtgärder* inom jordbruket och skogsbruket samt för fisket och vattenmiljöer. Det innebär anpassning av verksamheter och åtgärder i syfte att förebygga negativa effekter på miljön. Miljöbalkens allmänna hänsynsregler gäller formellt sett för alla verksamheter men har inte fått tillräckligt stort genomslag i praktiken.

Rådet lägger också fram en rad förslag angående *skydd och bevarande* samt *restaurering* inom respektive närings områden. Skydd och bevarande behövs när inte mer generella hänsyn räcker för att säkra den biologiska mångfalden och ekosystemens funktion. Restaurering och återskapande behövs när tidigare verksamhet skadat naturliga funktioner.

Miljöpartiet anser att Miljömålsrådets strategi och förslag i det stora hela är väl avvägda och angelägna att genomföra, även om vi vill gå längre på flera punkter. Också Miljömålsrådet anger för övrigt att arbetet med att utveckla åtgärder måste fortsätta för att nå det övergripande målet. Rådets rapport ger en bra grund för brådskande beslut som behövs för att hejda förlusten av biologisk mångfald.

Riksdagen bör begära att regeringen skyndsamt återkommer med en proposition baserad på Miljömålsrådets rapport Nu är det bråttom!

Nedan föreslår Miljöpartiet några av många åtgärder som bör genomföras för att stärka den biologiska mångfalden.

Övergripande

Miljömålsrådet konstaterar att ett av de viktiga skälen till att målen inte nås är ett "genomförandeunderskott". Inom hushållsstrategin pekar rådet på att begränsade resurser gör att uppsatta mål inte nås trots att mycket av åtgärdsarbetet har kommit i gång. I vår budgetmotion föreslår vi kraftigt utökade resurser till satsningar av vikt för den biologiska mångfalden.

Ett återkommande klagomål, som också Miljömålsrådet noterat, är att även statlig verksamhet ofta brister med att integrera miljöhänsyn. Regeringen bör tydliggöra ansvaret för miljömålen i de statliga bolagens ägardirektiv. Berörda myndigheters regleringsbrev bör innehålla krav på återrapportering om hur deras verksamheter påverkar miljö kvalitetsmålen och deras bidrag till arbetet med att nå målen. 15 § kommittéförordningen bör kompletteras med krav på en beskrivning av konsekvenserna för miljömålsuppfyllelsen rörande förslag i ett betänkande med betydelse för uppfyllelse av miljömålen.

Även om vissa framsteg gjorts när det gäller skydd och restaurering av våtmarker finns också alltför många negativa trender. Naturskyddsföreningen

pekar t.ex. på bristen på skydd av de objekt som finns med i myrskyddsplanen, byggande av skogsbilvägar genom våtmarker samt signaler om kraftigt ökande dikesrensningar. I samband med föreningens juridiska och praktiska naturvårdsarbete har de kunnat konstatera att lagtexterna i miljöbalken gällande dikesrensning och markavvattning å ena sidan och kraven på miljö- och naturvårdshänsyn å andra sidan på väsentliga punkter är direkt motstående i sina syften. Det finns risk för att en intensifiering av jord- och skogsbruket kommer att leda till kontinuerlig dikesrensning av avsevärda arealer. Det kommer att få stora konsekvenser för naturvärden i många områden. Miljöbalkens bestämmelser om krav på underhåll av vattenanläggning kan stå i strid med artskydds- och biotopskyddsbestämmelserna. Regeringen bör därför se över och vid behov klargöra regelverket i syftet att förtydliga en stark hänsyn till biologisk mångfald. Fram till dess översynen är genomförd bör samrådsplikt mellan utföraren, länsstyrelsen och Skogsstyrelsen införas för dikesrensning i jordbruks- och skogsmark för att säkra den biologiska mångfalden.

Den ovan nämnda rapporten från Eurobarometer visade att EU:s invånare har en snäv syn på biologisk mångfald: man tror att det handlar om att bevara arter. Kunskapen om vikten av att bevara genetisk variation inom arter behöver förbättras. Regeringen bör förbättra informationen och kunskapen om vad den biologiska mångfalden är och varför den är viktig både i skolor och i samhället. På så sätt kan acceptansen för åtgärder för att bevara biologisk mångfald ökas.

Samhällsplanering

Ändringar av mark- och vattenanvändning får konsekvenser för biotoper, dvs. miljöer där olika arter lever. Ändrad markanvändning är en starkt bidragande faktor till förlusten av biologisk mångfald. Denna påverkan har inte beaktats tillräckligt vid planering och beslut om markanvändning.

Alltför ofta baseras beslut om markanvändning på kortsiktiga hänsyn. Ett beslut om att ”bara nagga i kanten” av ett viktigt område kanske får en marginell effekt i sig, men kan användas sedan för att motivera eller berättiga ännu ett beslut att ytterligare ”nagga i kanten” på området. Även om de flesta enskilda beslut var och en för sig har en högst marginell effekt, blir den sammanlagda effekten stor. Miljömålsrådet har angett att ökad hänsyn till miljömålen vid planering är en viktig åtgärd i hushållningsstrategin.

Miljöpartiet anser att regeringen bör ta fram och genomföra en utvecklingsplan för att öka hänsynen till miljömålen i samhällsplaneringen, i enlighet med Miljömålsrådets förslag.

Utbyggnad av infrastruktur har identifierats som en faktor som bidrar till förlust av biologisk mångfald. Miljöpartiet anser att regeringen bör ge i uppdrag åt verk som arbetar med infrastrukturfrågor att ge hänsyn till biologisk mångfald ökad tyngd i sin verksamhet. Fragmentering av naturen är ett särskilt problem och bör där det är möjligt undvikas. Om myndigheterna genom-

Fel! Okänt namn på

för åtgärder som innebär fragmentering bör de t.ex. se till att forma viltpassager eller spridningskorridorer.

Kommuner har ibland hävdad att de inte kunnat ställa tillräckligt preciserade miljökrav i samband med marköverlåtelse. Det är möjligt att det räcker med en vägledning. Det statliga bolaget Sveaskog har nyligen fått ett uppdrag att bl.a. säkra värdekärnor vid överlåtelse av mark till annan ägare. Miljöpartiet föreslår att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att i samarbete med Boverket ta fram en vägledning om krav på hänsyn till biologisk mångfald vid marköverlåtelse och vid behov återkomma med lagförslag om att ge kommunerna ökade möjligheter att ställa krav på hänsyn till biologisk mångfald vid marköverlåtelse.

Miljöpartiet anser att regeringen bör ge länsstyrelserna ett tydligare ansvar för att arbeta med ökad hänsyn till biologisk mångfald och andra miljöfrågor vid samhällsplaneringen. I annat sammanhang har vi motionerat om mer medel till länsstyrelserna för arbete med miljömålen och samhällsplanering.

Regeringen bör även ge länsstyrelserna i uppdrag att förbättra samrådet med kommunerna i samband med plan- och bygglagen.

Naturskyddsföreningen har föreslagit att miljöbalken och vissa andra regelverk kompletteras med krav på att sökanden/anmälaren ska redovisa hur ett planerat projekt eller plan förhåller sig till de nationella miljömålen. Miljöpartiet anser att förslaget är intressant. Regeringen bör utreda förslaget.

Miljögifter

Miljögifter bidrar också till utarmning av biologisk mångfald. I annat sammanhang tar vi upp problematiken kring Triclosan, polyfluorerade föreningar och behovet av en motsvarighet till RoHS-direktivet för textilier.

Flera giftiga ämnen löses från textilier genom tvätt. De hamnar sedan i reningsverken. Kommuner som Stockholm utvecklar sätt att där ta hand om ämnena, men det medför merkostnader. Samtidigt är det viktigt för att undvika skador på den lokala miljön. Det är rimligt att kommuner som får merkostnader för att hantera kemikalier som tvättats ur textilier kan få ersättning för att täcka dessa kostnader enligt principen ”förorenaren betalar”. Ett sätt skulle vara att debitera en avgift avseende försäljning av kläder som inte genom tredjepartscertifiering visat att de klarar kraven för miljömärkning. Regeringen bör utreda möjligheterna för kommunerna att få ersättning för merkostnader orsakad av kemikalier från textilier, enligt principen att ”förorenaren betalar”.

Skogsbruk

Det finns ett ökande intresse för trakthyggesfria skogsbruksmetoder för att dels bättre förvalta sociala och vissa biologiska värden knutna till gammal

Fel! Okänt namn på

skog, dels möjliggöra en större variation i skogsbruksmetoder. Världsnaturfonden WWF har föreslagit att staten aktivt bör stödja trakthyggesfria skogsbruksmetoder via forskning och utveckling, ekonomisk stimulans samt aktiv rådgivning. Värdefulla kontinuitetsskogar bör i stor omfattning bevaras och utvecklas. Nuvarande lagstiftning kan innebära ett hinder för det. Krav på t.ex. återväxt bör ses över för att ge markägare större valfrihet vad gäller skogsbruksmetoder, samtidigt som krav på adekvat föryngring inte släpps. Naturskyddsföreningen föreslår att kontinuitetsskogar efter 2010 inte ska möta något hinder att bruka dessa med hyggesfria metoder och att samhället aktivt understöder detta i syfte att komplettera och förbättra förvaltningen av skogens biologiska och sociala värden. Existerande kontinuitetsskogar bör inte brukas med trakthyggesbruk efter 2010. Miljöpartiet anser att regeringen bör utreda och om så bedöms lämpligt återkomma till riksdagen med förslag till ett sådant beslut.

För att minska förlusten av biologisk mångfald behövs både en ökad hänsyn vid brukande av mark och vatten och större skyddade områden. Det frivilliga regelverket i Forest Stewardship Council (FSC) har ansetts vara ett viktigt bidrag till ökad hänsyn vid skogsbruk. På senare tid har dock kritiken mot systemet tilltagit. Miljörörelsen har gång på gång slagit larm om brott mot FSC:s regelverk. Uppenbara brott har inte lett till några sanktioner. SNF har länge pekat ut en rad områden där svenska FSC behöver skärpas. Det gäller exempelvis otillräckliga naturvårdskrav, certifierarnas relationer till skogsbolagen, svaga sanktionsmöjligheter och lokalbefolkningars inflytande. Kritiken har gått så långt att SNF har lämnat styrelsen för FSC och Fältbiologerna lämnat FSC. Det är viktigt att värna om de frivilliga systemens integritet. Samtidigt har förekomsten av frivilliga system påverkat utformningen av samhällets krav. Det behövs en översyn av FSC vad gäller både regelverk, tillämpning och kontrollfunktioner. I översynen bör också ingå en redogörelse för FSC:s roll, hur verkligheten motsvarar förväntningarna, om och i så fall hur FSC behöver ändras för att bättre motsvara förväntningarna.

Upprepade undersökningar visar att kraven på allmänna hänsyn vid skogsbruk inte efterlevs i erforderlig utsträckning. Ändå har ingen fällts för den paragraf i skogsvårdslagen som handlar om naturhänsyn. Ett skäl anges vara att kraven är för otydliga. Världsnaturfonden WWF har föreslagit att regelverket förtydligas. Bland annat bör det föras fram krav på hänsyn till vatten i skogslandskapet genom t.ex. krav på kantzoner och undvikande av körskador. Naturskyddsföreningen föreslår att åtgärder inom skogsbruket inte ska få medföra ökad uttransport av organiskt eller oorganiskt material till vattendrag. Vid överfart av vattendrag bör den naturliga botten bibehållas, och vandringshinder bör inte skapas. Körning bör inte ske inom 20 meter från sjö eller vattendrag. Minst 90 procent av sträckan vattendrag och sjökant som berörs av skogliga åtgärder bör ha kantzoner vars ekologiska funktioner bibehålls eller utvecklas. Också dikesrensning kan ge skador i både skog och våtmarker och bör minskas.

Det har också framförts krav på barmarksplanering före avverkning och markberedning där natur- och kulturhänsyn dels snitslas ut i fält, dels märks

Fel! Okänt namn på

ut på karta, dels skrivs ut i klartext på papper. På så sätt kan maskinföraren även i vinter, snö och mörker ha en chans att ta vederbörlig hänsyn.

Utan att direkt ta ställning till dessa förslag anser Miljöpartiet att regeringen bör ge i uppdrag till Skogsstyrelsen att precisera allmänna krav på natur- och kulturhänsyn vid skogsbruk för att målen för bevarad biologisk mångfald vid skogsbruk ska nås. I annat sammanhang har vi motionerat om ökade medel till Skogsstyrelsen att precisera och följa upp kraven i enskilda fall.

Jordbruk

Det kan finnas anledning att på motsvarande sätt utveckla och precisera miljöbalkens allmänna hänsynsregler för jordbruket. EU-kommissionen har fört diskussioner med Sverige om t.ex. behov av skyddszoner där åkrar inte gödslas för att minska utsläpp av näringsämnen till vattendrag. Den europeiska miljöorganisationen EEB har föreslagit krav på EU-nivå på kantzoner vid vattendrag, i syfte att värna om den biologiska mångfalden. Regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att se över behovet av precisering av miljöbalkens allmänna hänsynsregler för jordbruket.

EU ger mycket stöd till lantbruket utan tillräckliga krav på miljöhänsyn. Därmed stöds också ohållbara brukningsmetoder. Bland andra Världsnaturfonden WWF har därför dragit slutsatsen att EU:s jordbrukspolitik är en av de viktigaste faktorerna bakom jordbrukets bidrag till miljöproblemen. EU:s jordbrukspolitik håller nu på att revideras, bland annat mot bakgrund av kraftigt ändrade förhållanden på den globala livsmedelsmarknaden. Regeringen bör ha förbättringar för miljön som biologisk mångfald som en överordnad princip vid förhandlingar om förändringar av EU:s jordbrukspolitik.

Mycket talar för att ökad genetisk mångfald i jordbruket blir viktigt för att klara klimatförändringens utmaningar. Därför är det viktigt att motverka monokulturer och värna om våra många växtsorter och husdjursraser. De kan behövas en stor genetisk variation för att klara klimatanpassningen. Miljöpartiet anser i likhet med Miljömålsrådet att det behövs satsningar på ett program för den odlade mångfalden och för att bevara husdjursgenetiska resurser i Sverige och har motionerat om medel till detta arbete. Regeringen bör öka satsningar för att bevara mångfalden bland kulturväxter och husdjur.

Utsättning av genetiskt modifierade organismer i stor skala kan däremot få omfattande och allvarliga konsekvenser för den biologiska mångfalden. Dels kan ökad odling av genmodifierade grödor och skogsprodukter medföra mindre variation i den odlade jord- och skogsbruket. Dels kan genmodifierade arter påverka förekomsten av och den genetiska variationen av andra arter i den omgivande naturen direkt eller indirekt genom olika påverkanskedjor. Försöksodlingar i Storbritannien har t.ex. resulterat i minskade vildblommor, vilket i sin tur får konsekvenser för fåglar, fjärilar och andra insekter. Försöksodlingar i Brandenburg i Tyskland har visat på negativa konsekvenser för fjärilar som får i sig pollen från pesticidproducerande s.k. Bt-majs. Ökad hänsyn till konsekvenserna för biologisk mångfald skulle medföra en betyd-

Fel! Okänt namn på

ligt mer restriktiv svensk syn på acceptansen av kommersiell utsättning av GMO. Regeringen bör därför av hänsyn till konsekvenserna för biologisk mångfald vara betydligt mer restriktiv mot godkännande av genmodifierande organismer i ekosystemen.

EU saknar fortfarande regler om så kallad samexistens mellan GMO-grödor och konventionella grödor som effektivt skulle förhindra genetisk förorening av konventionella och organiska odlingar. Ett hinder mot inrättandet av ett sådant regelverk är att det är svårt att praktiskt hindra sådan genetisk förorening, när väl GMO-produktion tillåts. I stället för att dra konsekvensen att GMO-produktion därför inte bör tillåtas har man låtit bli att försöka reglera. Den 1 september har Sverige fått ett regelverk runt detta som förmodligen är ett av de svagaste i Europa. Odlare av genmodifierade grödor har bara skyldighet att ha en skyddszon mellan andra näringsidkare på jordbruksmark, fritidsodlare är helt utan skydd.

Avstånd till majs är bara 50 meter, till potatis 3 meter. Det finns också en skyldighet att lämna information till grannar, som är näringsidkare på jordbruksmark, inom 100 meter.

I praktiken innebär detta att konventionella och ekologiska producenter missgynnas till förmån för producenter som använder genmodifierade organismer. Den europeiska miljörörelsen (t.ex. EEB) har därav dragit slutsatsen att den enda möjligheten att förhindra sådan förorening givet dagens regler är en uttrycklig rätt för lokala och regionala myndigheter att besluta om ifall GMO-produktion ska tillåtas i den egna regionen. Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att nationellt och inom EU verka för en uttrycklig rätt för kommuner och regioner att bli GMO-fria zoner.

EU håller på att ta fram regler för GMO-förorening av utsäde. Enligt den europeiska miljörörelsen EEB är GMO-fritt utsäde den enskilt viktigaste faktorn som kommer att avgöra om det blir möjligt för jordbrukare och konsumenter att kunna välja GMO-fria produkter eller inte. Det är i sin tur viktigt för att undvika GMO-grödornas negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden. Det finns nu förslag om att tillåta upp till 0,5 % kontaminering med GMO-utsäde. Miljörörelsen anser att detta är för mycket, och det kommer att medföra problem för konventionella och ekologiska producenter. En lämpligare tröskel skulle vara 0,1 % eller (om den är lägre) den lägsta tekniskt mätbara nivån för genmodifierade organismer i utsäde.

Det ekologiska lantbruket har flera fördelar ur biologisk mångfaldssynpunkt. Miljöpartiet har i annat sammanhang föreslagit åtgärder och medel för att främja det certifierade ekologiska lantbruket. Skötsel och hävd av ängs- och betesmarker är viktiga för att bevara den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet. Den förestående omfördelningen av pengarna inom landsbygdsprogrammet bör påtagligt öka stödet till åtgärder för att bevara biologisk mångfald i jordbruket.

Fel! Okänt namn

Fiske

Överfiske är ett hot mot den biologiska mångfalden i havet. FN:s miljöprogram Unep skriver t.ex. i Global Environment Outlook 4 (oktober 2007) som en av huvudslutsatserna att "aquatic ecosystems continue to be heavily exploited, putting at risk sustainability of food supplies and biodiversity. Global marine and freshwater fish catches show large-scale declines, caused mostly by persistent overfishing." Det är inte bara fisketrycket som sådant som är av betydelse, fiskemetoder kan också variera i deras effekter på biologisk mångfald.

Regeringen bör verka för att ekosystemansatsen får större genomslag i EU:s fiskeripolitik vid t.ex. beslut om en övergripande reformering av fiskeripolitiken, beslut om förvaltnings- eller återhämtningsplaner för hotade bestånd samt enskilda beslut om fiskekvoter. Regeringen bör ha ekosystemansatsen och förbättringar för den biologiska mångfalden i havet som den överordnade principen vid förhandlingar om förändringar av EU:s fiskepolitik.

I ett brev till kollegerna inom EU-kommissionen nyligen har EU:s fiskerikommissionär Joe Borg gått till hårt utfall mot EU:s fiskeripolitik och dess konsekvenser. Borg kräver en rejäl kursändring. Borg skriver i sitt brev hur ministerrådet systematiskt avvikit från forskarnas rekommendationer och vilka förödande effekter det har fått för Europas fiskebestånd. I årets budgetproposition har den tidigare tydliga skrivningen om den roll forskarnas rekommendationer ska spela vid formuleringen av den svenska förhandlingslinjen mjukats upp. I stället för att stödja den linje som kommissionär Borg nu uttrycker vill jordbruksministern och regeringen nu få ännu friare händer att förhandla fram fiskeriavtal som bryter mot forskarnas råd. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att Sveriges linje i de internationella förhandlingarna angående fiskekvoter ska vara i enlighet med den biologiska rådgivningen från Ices.

Utkast från fisket – där fisk som fångats vid yrkesfiske slängs i havet, oftast död – har blivit mer uppmärksammat de senaste åren. Omfattande utkast är ett uttryck för ohållbara fiskemetoder som ställer till stor skada i miljön. I sitt brev till EU-kommissionen pläderar fiskerikommissionär Borg för en annan inställning till fiskets roll i samhället. Bland annat vill han kasta om bevisbördan. För att få rätten till förmånen att få ta för sig av fiskeresurserna inom EU bör näringen visa att den klarar ett hållbart fiske. Utkast bör förbjudas, både i Sveriges och i EU:s fiskevatten. Det bör regeringen verka för. Videoövervakning av fiskefartyg möjliggör att förbudet kan kontrolleras.

Också i övrigt kan olika fiskemetoder vara mer eller mindre skadliga för den biologiska mångfalden. Inom EU:s gemensamma fiskeripolitik är det medlemsstater som fördelar de kvoter landet fått i förhandlingar mellan olika fiskare. Miljöpartiet har tidigare drivit synen att småskaliga och kustnära fiskare ska få företräde vid fördelning av fiskekvoter, på bekostnad av det mer storskaliga och långväga fisket. Det småskaliga och kustnära fisket använder normalt mindre bränsle och genererar mer sysselsättning per given mängd fisk än det mer storskaliga och långväga fisket. En andrahandsprioritering är

att fiskare som i övrigt använder metoder som är mer skonsamma för biologisk mångfald bör prioriteras framför fiskare som använder mer skadliga metoder vid fördelning av fiskekvoter inom svenskt fiske.

Sverige behöver flera skyddade marina områden för att säkra den biologiska mångfalden i havet. Reservaten och andra skyddade områden bör utgå ifrån vad som behövs för att säkra ett nätverk av representativa områden, inte bara sådana där det förekommer minst konflikter med andra intressen. Miljöpartiet har motionerat om mer medel till reservatsbildning i annat sammanhang.

Vattendrag

Våra vattendrag är hårt påverkade av olika aktiviteter, inklusive vattenkraft. Många gamla vattendomar skulle behöva ses över och revideras, en process som är mycket trög.

Vidare utbyggnad av vattenkraft kan enbart ge marginellt ökad elproduktion. Denna produktion står inte i proportion till utarmningen av den biologiska mångfalden i våra vattenmiljöer. Kvarvarande strömmande vattendrag är väsentliga för flora och fauna, förutom för rörligt friluftsliv inklusive sportfisket. Flera miljöorganisationer har påpekat att förnyat stöd till utbyggnad av vattenkraft genom elcertifikatssystemet är negativt. Ett aktuellt och kontroversiellt exempel är Vattenfalls planer på att bygga en tre mil lång tunnel under ett naturreservat och leda över vatten från Vojmsjön till kraftverket vid Malgomajsjön. Det är enligt uppgift förväntade intäkter från certifikaten som gör att projektet framstår som ekonomiskt lönsamt. Projekt som Vojmån kan undergräva stödet för certifikatssystemet som sådant. Reglerna för elcertifikatssystemet bör ändras så att nybyggnad av vattenkraft inte längre får certifikatsstöd.

Det är också viktigt att utöka kravet på fisktrappor vid existerande kraftverk. I ett aktuellt fall slapp företaget bygga en fisktrappa eftersom det fanns hinder för fisken på andra ställen i vattendraget. Med ett sådant förhållningssätt kommer förbättringar alltför långsamt, om ens alls. Det behövs proaktiva planer för att successivt ta bort vandringshinder för fisk i vattendrag, genom att t.ex. ställa krav på utbyggnad av trappor. Regeringen bör bevaka de åtgärdsprogram som vattenmyndigheterna nu tar fram och säkra att planer tas fram på annat sätt om så inte sker inom ramen för åtgärdsprogrammen.

Fiskevården är kraftigt eftersatt. Miljöpartiet har i sin budgetmotion föreslagit ökade medel till fiskevård.

Rovdjur

De stora rovdjuren är i sig en viktig del av våra ekosystem. Långsiktigt livskraftiga populationer, i enlighet med tidigare riksdagsbeslut och åtagandet

Fel! Okänt namn på

inom ramen för art- och habitatdirektivet, inbegriper såväl kortsiktig demografisk livskraft som långsiktig genetisk livskraft, men även ekologisk livskraft.

Rovdjuren tillhör naturligt den svenska faunan och har, tills relativt nyligen, ingått som funktionella enheter i de ekologiska processer som formar de svenska ekosystemen. Som toppredator, högst i näringskedjan, har rovdjuren en reglerande effekt i hela ekosystemet, och det finns allt starkare stöd för att det behövs toppredatorer för att ekosystem ska kunna betraktas som funktionellt intakta. Hittills har vilt- och rovdjursförvaltningen tagit för lite hänsyn till rovdjurens reglerande roll i ekosystemet eftersom fokus legat på att förhindra att populationerna utrotas. Vartefter de stora rovdjuren återetableras krävs dock större fokus på att bevara dem inom ramen för en bredare ekosystemansats.

Ekologisk livskraft handlar om interaktionen mellan en art och dess omgivning. Vikten av att upprätthålla samspelet mellan arter har uppmärksamats alltmer inom den moderna viltforskningen och slutsatsen är att det behövs långt större djurpopulationer för att upprätthålla ekologisk livskraft än att de enbart uppfyller kriterier för minsta livskraftiga population. För att en rovdjursart ska kunna återfå sin ekologiska funktion måste den även ha en så stor geografisk spridning som möjligt, varför små, fragmenterade populationer utspridda över stora områden är otillräckligt.

Långsiktiga empiriska studier visar att samspelet mellan toppredatorer och deras bytesdjur påverkar en rad processer och andra arter på lägre nivåer i näringskedjan i ekosystemet. Predationen som ekologisk process kan bidra till att upprätthålla viktiga ekosystemprocesser och artdiversitet främst genom rovdjurens påverkan på bytesdjuren. I Sverige har t.ex. ökningen av rovfåglar i de svenska kustområdena bidragit till att minska ökningen av skarv.

Flera empiriska studier från främst USA visar att stora rovdjur har en nyckelfunktion i ekosystemen genom att ge upphov till s.k. kaskadeffekter. I områden där toppredatorer försvunnit finns exempel på att bytesdjuren ökat starkt och haft negativ påverkan på växtsamhällenas struktur under de perioder rovdjuren varit borta, vilket i nästa steg inverkat negativt på förekomsten av en rad andra däggdjur, fåglar och insekter. Förutom genom direkt predation, kan stora rovdjur också påverka bytesdjurens dynamik genom att ändra deras beteendemönster, vilket även det leder till positiva kaskadeffekter i områden som befrias från ett tidigare hårt betestryck.

Rovdjur påverkar också varandra genom konkurrens och predation. En konkurrenssituation mellan olika rovdjursarter kan innebära att täthet och/eller förekomst av en rovdjursart i vissa fall främst regleras av en annan rovdjursart snarare än av tillgång på bytesdjur. En minskning av toppredatorer i ett område kan leda till att förekomsten av mellanstora rovdjur ökar så markant att de senare tar över rollen som toppredatorer i området. Detta har betydelse för förvaltningen eftersom det får konsekvenser för de olika rovdjurstammarnas relativa storlek och utbredning, vilket i sin tur påverkar bytespopulationerna.

I Sverige prederar till exempel lodjur på räv, och sannolikt råder födokonkurrens mellan räv och lodjur om gemensamma bytesdjur som rådjur, hare

och skogshöns. Lodjurspredation på räv skulle på sikt kunna gynna de gemensamma bytesdjur dessa arter utnyttjar.

Olika rovdjursarter kan också ha positiva effekter på varandra genom att tillgängliggöra kadaver från slagna byten för asätande arter. Större rovdjursarter kan underlätta överlevnad och reproduktion för mindre rovdjursarter och även för andra artgrupper. Flera rovfågelarter som kungs- och havsörn efterlämnar kadaver som utgör en säkrare födoreserv för andra arter. Studier från Yellowstone visar att vargen har blivit den mest betydelsefulla faktorn för hur mycket biomassa i form av kadaver som finns tillgängligt för asätare. Innan vargen återkom reglerades tillgången på kadaver i området främst av klimatet och årstiderna. Vargen har gjort kadaver tillgängliga hela året i ett jämnt flöde för de omkring 30 arter av asätare, både fåglar och däggdjur, som finns i parken.

I Sverige är till exempel två hotade rovdjursarter i fjällmiljö, järv och fjällräv, beroende av kadaver för att få tillräckligt med föda. Båda arterna har problem med begränsad födotillgång och fjällräven till och med stödfordras. Järvens diet utgörs till en betydande del av kadaver och artens reproduktionsframgång är beroende av födotillgången.

Även om kunskapen om rovdjurens roll i de ekologiska processerna än så länge är begränsad är osäkerhet ett starkt argument för att tillämpa försiktighetsprincipen. I Riokonventionen slås fast att förvaltningen av ekosystemprocesser måste utföras, trots den bristfälliga kunskapen om deras funktion.

Miljöpartiet anser att rovdjurens roll i ekosystemet ska beaktas i rovdjursförvaltningen så att stammarna kan återfå något av sin forna ekologiska funktion samt att hänsyn ska tas till rovdjurens interaktioner med såväl bytesdjuren som andra rovdjursarter.

Biologisk mångfald i andra länder

Enligt ett framtidsscenario framtagen av OECD kommer den biologiska mångfalden i världen att kraftigt försämrats om inte ytterligare åtgärder vidtas för att hejda förlusten. Den kanske viktigaste orsaken är konvertering av naturområden till jordbruksmark till följd av ökande befolkning och ökande konsumtion, särskilt av animalier. Enligt scenariot kommer den totala jordbruksmarken i världen att öka med 10 procent, även om inte åtgärder vidtas för att öka produktionen av biodrivmedel. Ökningen kommer att ske i tropiska och subtropiska regioner.

EU håller nu på att ta fram kriterier för biodrivmedel. Detta är välkommet. Det behövs dock hållbarhetskriterier också för andra drivmedel. Dessa kan tas fram inom ramen för EU:s klimat- och energipaket eller som en ändring av direktivet om drivmedel. Regeringen bör verka för att hållbarhetskriterier som också inbegriper påverkan på biologisk mångfald tas fram för fossila drivmedel.

En undersökning från den nederländska miljöbedömningsmyndigheten (Netherlands Environmental Assessment Agency) diskuterar tre huvudalter-

Fel! Okänt namn på

nativ för att minska trycket på markanvändningen och förlusten av biologisk mångfald: tekniska förbättringar för att öka matproduktionen per hektar, ändrade konsumtionsvanor med minskad animaliekonsumtion och mer naturreservat. Vissa tekniska åtgärder kan i sig hota den biologiska mångfalden och/eller vara negativa ur klimatsynpunkt. Minskad animaliekonsumtion i länder och omvandlingsländer som Kina, Indien och Ryssland har enligt den nederländska studien stor potential att hejda omvandlingen av naturområden och den därpå följande förlusten av biologisk mångfald. Detta skulle för övrigt också få positiva konsekvenser ur klimatsynpunkt. Detta kräver dock kraftfulla insatser.

Miljövårdsberedningen skrev i sin promemoria Tillväxt och miljö i globalt perspektiv (2007:1) följande:

Det svenska miljömålsarbetet bör ta hänsyn också till miljöpåverkan i andra länder orsakad av svensk konsumtion, och därmed skapa ett föredöme för hur globala frågor kan integreras i nationellt arbete.

Sverige behöver en strategi för att minska bidraget från våra konsumtions- och produktionsmönster till förlusten av biologisk mångfald utanför landet. Regeringen bör ge i uppdrag åt Naturvårdsverket och SCB att ta fram underlag om vårt bidrag till förlusten av biologisk mångfald i andra länder. Ett led i ett sådant underlag är beräkning av "fotavtrycket", dvs. mått på vår import av markanvändning i andra länder genom vår import av produkter. En rapport som publicerats av Världsnaturfonden WWF tyder på att Sveriges totala fotavtryck är ca 6 hektar per person, eller tre gånger det globala genomsnittet och mer än tre gånger det globalt hållbara.

Ett annat led i en sådan strategi är ökad kunskapsbildning om betydelsen av biologisk mångfald. En del av detta är en internationell motsvarighet om den biologiska mångfalden till forskarpanelen IPCC för klimatfrågan. En annan del är en utbildnings- och informationssatsning om konsekvenserna av våra konsumtionsmönster för utvecklingen av biologisk mångfald i världen. Skolan, högskolor, Naturvårdsverket och Konsumentverket samt folkrörelser är lämpliga aktörer i en sådan satsning.

Ett tredje led i en sådan strategi är att ta fram förslag på åtgärder för att minska vår konsumtion av animalier utan att detta går ut över sådan animalieproduktion i Sverige som är av vikt för att behålla den biologiska mångfalden här. Behov av ändringen av regler på EU- och WTO-nivåerna för att underlätta sådana åtgärder bör analyseras och vid behov preciseras.

Biståndsprojekt som rör infrastruktur, markanvändning m.m. kan också få konsekvenser för den biologiska mångfalden i mottagarländerna. Alltför ofta tas för lite hänsyn till dessa konsekvenser. Detta gäller det bilaterala biståndet, men särskilt det multilaterala biståndet i vid mening (inklusive bl.a. Världsbanken, Europeiska investeringsbanken och EU:s strukturfonder). Sverige bör verka för att hänsyn till konsekvenser för biologisk mångfald får ökad tyngd i biståndet.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 7 oktober 2008

Tina Ehn (mp)

Karin Svensson Smith (mp)

Helena Leander (mp)

Jan Lindholm (mp)